

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Cakovnog računa br. 347-849. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rasti malo stvari, a nesloga sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o pedar.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju. Predplata sa poštarinom stoji 18 K u obće. } na godinu
5 K za seljake }
ili K 5—, odo. K 2-50 na pol godine
Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u „Tiskari J. Krmpotić i dr.“ (Via Sissano), kamo neka se naslovljaju sva pisma i predplata.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiazza 12)

„Puzavcem“

Odgovor mrziteljima i progorniteljima glagoljica.

(Nastavak)

Dolazećoj braći u Rimu podje u susret glavom sam papa, svećenstvo, velikaši, sav grad, primivši ih velikom čašću. Kad su došla u Rim sv. braća, najveća im želja bila, da izkažu papi Hadrijanu potrebu i želje Moravaca, te da ga zamole za neodvisnu hijerarhiju moravsku. Papi je to bilo vrlo teško i to s dvojeg uzroka. Dade li on Moravskoj neodvisnu hijerarhiju, grknuti će na nju njemački episkopat i car Ljudevit. Podigne li opet slovjenski jezik na bogoslužni, ustati će protiv ne samo svećenstvo u Rimu, već i sav zapad. Nu i to rieši mudro oboje odvažni papa. On na dan sv. Stjepana prvog mučenika posveti Konstatina davišu mu ime Ciril, za prvog moravskog biskupa god. 868. i tim rieši prvo pitanje. Uz posveđenju ovu, biskupi Formos i Gauderich zaredi od učenika Cirilovih njekeje za misnike, njekeje za djakone i njekeje za niže redove. Što se tiče drugog i težeg pitanja, sazove papa vieće, na koje pozove i sv. braću. Sakupljenim Ciril progovori: „Slušajte otci apostolov nauk: „ne zabranjujete govoriti raznim jezici“, i, ja tako učinili sljedeći taj nauk. Oni mu odvrata: „Akoprem je apostol svetovao govoriti raznim jezici, ipak nije htio, da se Ti tim služiti u ovršivanju službe božje.“ I prepriče se, reče opet pjesam Davidovu: „Svaki duh neka zahvali gospodinu; pak ako dakle svaki ima slaviti gospodina, zašto meni sabranjujete u slovjenskom jeziku pjevati sv. misu i časoslov? Da bi ovaj narod znao grčki ili latinski, toga ne bio učinio, jesam li dakle zaslužio, da me zato korite što sam bezbrojni narod predobio za gospodina?“ Ali i ovi razlozi ne bijahu još dostatni za vieće, dok nije drugi Bog čudom potvrdio Cirilove rieči. Kože nam naime Farlat: čuo se glas s neba, koji se sdrži sa Cirilovim glasom i pjevaše: „Svaki duh neka hvali Gospodina i svaki jezik ispovijeda ga.“ — Taj glas bi više puta ponovljen. Svi ostadoše kao zapanjeni, te odlučise ne protiviti se volji božjoj, te jednodušno odobriše prievod slovjenskih bogoslužnih knjiga, koje papa najsvječanije blagoslovi, te taj jezik poviši na jezik bogoslužni, na jezik sveti, i osudi one, koji bi na taj bogoslužni jezik hulili. Kao da ni to nije bilo dosta. Jednog dana podje Hadrijan u sv. Mariju od Praesepe ili Fatan zvanu, ili ad Nives, il S. Maria Magiore; uzme slovjenske knjige, položi je na žrtvenik, pak nad njima svečano odpjeva sv. misu. Tim posvećujući Bogu slovjenske knjige, dopusti porabu slovjenskog jezika u službi božjoj i naredi na uspomenu, da se u crkvah sv. Petra, sv. Pavla extra muros, Sv. Andrije, Petronile uz podvorbu velikih dostojanstvenika Arsenija i Anastasija pjeva slovjenski služba božja.

Godine 869. na 24. febrarna predade svoju svetu dušu Ciril „Gospodinu, i bje pokopan najvećim slavljem u crkvi sv.

Klimenta. Dok je sv. Metod boravio u Rimu hjesnio je rat u Moravskoj. Kako prije Rastislav, sad knez panonski Kocel zamoli papu, da mu pošalje sv. Metoda. On mu ga pošalje, veleć: „da vas nauči knjige pisane vašim jezikom, da se lakše naviknete božjim zapovjedima“ i još doda „ako se koji usudi drukčije nagovarati neka bude izobčen“; „ovo su do vukovi a ne ovce“ itd. itd. (Arhiv za jugos. Povj. knjiga IV, str. 281—293.) Da bude neodvisnim na molbu Kocela papa učini Metoda Srijemsko-panonskim biskupom sa sjelom u Mosburgu (Salavar) kod blatnog jezera. Pod ovu nadbiskupiju spadala je gornja i donja Panonija, Srbija i Moravska dopirući na jug tja do Dalmacije, dakle zemlje podčinjene knezu moravskom, panonskomu, velikom županu srbskomu i dielom knezu koruškomu. (Rački: Vijek i djelovanje 260.) U toj dakle nadbiskupiji bilo je: Čeha, Srba, Hrvata i Slovenaca, koji su svi jednim imenom nazvani Sloveni, zato je i papa rekao u pismu Kocelu: „Ne tebi jednomu, no i svim slavenskim stranama, šaljem ti učitelja od Boga i od sv. apostola. Petra prvoga nastolnika i kličuara carstva nebeskoga.“ Dakle papa najsvječanije ustmeno i pismeno dopušta, odobrava Slavenom osobito pak Hrvatom staroslovjenski jezik liturgični.

Rastislava Niemci uloviše i oči mu izkopaše i u tamnicu baciše, a Hadrijan papa umre 871. Sad se Niemci, na čelu im biskupi, digli, da uzmu Metodu nadbiskupiju i ukinu staroslovjenski crkveni jezik. Niemci i krivi sudci haca Metoda u tamnicu i tu je čamio dvie i pol godine. Papom posla Ivan VIII. Njemačke spletke ne uspiješe, ljuto se u računuu prevariše. Nevjerstvom, izdajstvom, da ne duljimo, Svatopluk je postao knezom Moravske i pribavio njoj samostalnost. Ta pobjeda bijaše i pobjeda Metodova. Papa pošalje Pavla jakinskoga da oslobodi Metoda, al Niemci o tom nisu htjeli ni čuti, na to papa udri na nje prokletstvo i pustih ga na slobodu. Izdajnica ostoje uvijek izdajca; u njemu ne ima vjere nikad, tako ni u Svatopluku; Niemci ga opet za sebe predobe, ali ne samo njega, već i istog papu, govoreć, da je Metod krivovjerac, čovjek neposlušna, okorjeli novotar, a slovjenski jezik srov, kojemu ne ima mjesta u crkvi. I zbilja, papa po Pavlu jakinskomu zabrani porabu slovjenskog jezika a Metoda pozove u Rim. Godine 880. podje Metod u Rim. Papa sakupi veliko vieće i reče Metodu: „Je li simbol sv. vjere onako vjeruje i pod misom pjeva, kako ga vjeruje i kako na oekumenskim saborima bijaše proglašen?“ Na to Metod odgovori, da on onako pjeva simbol kao i rimska crkva, u onom obliku, u kojem ga naučahu sv. otci a tim da ono vjeruje, što vjeruje i rimska crkva. Glede druge pritužbe, t. j. glede upotrebljivanja slovjenskog jezika u službi božjoj Metod dokaza, kako taj jezik svojim bogatstvom rieči, množinom oblika, lakošću izraza obiluje, i kako prevod bogoslužnih knjiga odgovora matiči; kako je taj jezik savršen, blagovutan; kako se

njegovim porabom ne vriedja jedinstvo vjere, pošto jedinstvo vjere ne sastoji u jedinstvu jezika i obreda, već u jedinstvu dogma.“ (Razumite nas latinaši i puzavci podli; taman ravni ste zlobnim bedakom Niemcem.)

Niemci su predvidjeli il bolje njemački episkopat, da će se Metod u Rimu oprtiti od osvada, za to opet izumiše novu zamku, kojom bi Metoda uhvatili. Nagovrsto zato Svatopluku, da utemelji novu biskupiju i to latinsku biskupiju u Njitra, koja bi bila u okviru metropolije Metodijeve. Svatopluk zaveden, pristane, te uz ostalu pratnju doda i nekoga popa Wichinga Metodu, koji bi imao biti posvećen Njitranskim biskupom. Papa usliha molbu Svatopluka i posveti Wichinga biskupom Njitranskim, čovjeka bezdušna, pravog njemačkog zanešenjaka. Svršiv Metod svoj posao u Rimu, povratio se mjeseca junija 880. u Moravsku, s papa mu izruči poslanicu na Svatopluku, u kojoj mu javlja kako je pronadjen Metod pravovjernim, i kako ga moraju on i narod kao svog biskupa častiti, a za Wichinga hoće i zapovieda, da mora u svem biti pokoran svomu nadbiskupu, kako to nalazu crkveni zakoni... Ako bi tko bio neposlušna, pak se usudio posijati razdor i nebi se poslie druge opomene otrezno, taj kao sijač kukolja apostolskom vlašću prognan ima biti ne samo iz crkve, već i države. Glede pak slovjenskog bogoslužja piše mu papa: „Slovjenska napokon pismena, obretna nekoć po filozofu Konstantinu, kojima se Bog može slaviti, zakonito hvalimo, pak zapovjedamo, da se istim jezikom i proslava i djela Gospodina našega Isukrista pripovjedaju; jer ne samo trim, već svim jezicima Gospodina slaviti opominjemo svetom vlašću. Ne protiviti se do niti pravoj vjeri niti nauči, je li se misie pjevalo slovjenskim jezikom, ili sveto evanjelje ili sveta čtenja staroga i novoga zavjeta točno prevedena i protumačena čitala i časovi pjevali, jer koji stvori tri glavna jezika: židovski, grčki i latinski, On stvori i sve ostale na svoju hvalu i slavu.“ Metod se veselo povratio poslanicom u Moravsku. Ta papinska poslanica smrtonosno se kosnula prevajanjih Niemaca, te opet osumnjice pred Svatoplukom i narodom Metoda, govoreć, da ima Wiching neke tajne naputke od rimske stolice, i da njemu je izručena isto papinska poslanica. Wiching biskup(?) sastavio neku čudnu, lažljivu poslanicu, koju da mu je tobože papa dao, kad je bio s Metodom u Rimu, koju da ima izručiti Svatopluku. U toj poslanici stoji: da Metod širi krivovjerje, a u Rimu se zakleo da više neće rabiti slovenštinu, te da je prekršio prisegu i nije dostojan, da ga slušate i slidite kao pastira; ne treba se plasiti njegovih prokletstva, jer da će na njega istoga pasti; pravi pastir neka bude pravovjerni Wiching, tojise tolikim poštvovanjem za moravski i panonski narod stara, vrhu svega treba okaniti se slovjenskoga jezika. Evo, kako

se novoposvećeni njemački biskup iz stranačkih spleta podize proti svom metropolitu, usudiv se čak zlorabiti uzvišenu osobu sv. pape! U tom tužnom položaju ne preosta drugo Metodu, već obratiti se ravno u Rim. Metod prikaze sv. oca svoje tužno i ožalošćeno srce, pak ga zapita, da li je u istinu poslao Svatopluku posebnu poslanicu, kojom se ovlašćuje Wichinga, daviši mu tajne naloge proti njemu t. j. Metodu. Kad je Ivan VIII. primio ovo pismo vrlo se smutio i 23. marča 881. najljubežnijim riečima odgovori Metodu tješeci ga i hvaleći njegovu pastirsku revnost, očitujuć mu, da nije nikakvo pismo nit na Svatopluka nit na Wichinga poslao, a osim toga, da je odlučio proti Wichingu sudbeno postupiti. Narod je međjutim zahtievao sabor pa neka se pročita poslanica Ivana VIII. (Sliedi.)

Politički pregled.

U Puli, dne 31. augusta 1904.

Austro-Ugarska.

Glasovi o odstupu c. k. namjestnika grofa Gočsa u Trstu opetuju se sve to više. U ponedjeljak donio je dapače pousluzbeni njemački list tršćanske vlade viest, da će grof Gočs odstupiti, jer da je previše znokupljen privatnim poslovima. Odstupili u istinu namjestnik za Primorje, tada će tomu biti viši i tež razlozi nego li su tobož njegovi privatni poslovi.

U subotu stigao je austrijski ministar Koerber u Krakov, gdje ga je na kolodvoru pozdravio namjestnik grof Potocki obkoljen činovničtvom.

U Tirolu nastala je u predsjedničtvu zemaljskoga sabora znatna promjena. Zemaljski kapetan, grof Brandis, starac od 72 godine, zamolio je još prošle godine, da se ga rieši teške službe. U toj odluci poticala ga je osobito obstrukcija talijanskih zastupnika u saboru. Na njegovo mjesto imenovala je vlada zemaljskim kapetanom bivšeg predsjednika carevinskoga vieća i člana tirolskoga sabora dra. Teodora Kathreina, koji je uvijek nastojao oko izmirenja Niemaca i Talijana i koji uživa povjerenje kod obiju stranaka.

Bečki listovi javljaju, da će se sastati dolajo-austrijski zemaljski sabor u prvof četvrtini mjeseca septembra, a sabor Galicije koncem istoga mjeseca.

Zemaljska vlada kraljevine Hrvatske sazvala je na konferenciju strukovnjake u gospodarstvu, da se s njima dogovori o sredstvih i mjerah, koje valja poduzeti radi ovogodišnje nerodice. Viećalo se o tom kako bi pučanstvo moglo do jeftinog zajma, da si uzmogne nabaviti živeža za sebe i za blago. Prva hrvatska štedionica u Zagrebu opredielila je 2 milijuna kruna koje će dati narod uz najmanje interese. I kod nas u Primorju čutimo već sada posljedice ljetosnje nerodice, a što će biti tek nar predstojeće zime. Nu kod nas se nemice ni carska vlada ni zemaljska uprava, da bi se siromašnomu pučanstvu na vrijeme priteklo na pomoc.

Srbija.

Ovih dana proglasile su službene novine srbske vlade program za krunisanje kralja Petra I., koje će se vršiti dne 7., 8. i 9. septembra po starom koledaru u Biogradu. Po tom će se programu dne 7. septembra (20. po našem) poslije podne obaviti prenos kraljevskih znakova iz kraljevskog dvora u saborsku crkvu. Prisustvovati će u obhodu svi ministri i razni drugi dostojanstvenici. Ministri će donijeti u crkvu kraljevske znakove, gdje će ih primiti svećenstvo. One će znakove u crkvi posvetiti i ostaviti tuj do dana krunisanja. Samo krunisanje obaviti će se u sriedu dne 21. septembra svečanim načinom. Svečani obhod, kojemu će biti kralj na konju na čelu, kreće u 8 sati iz kraljevskog dvora u crkvu. Krunisanje će oglasiti pucanje iz topova. Nakon samog čina potpisati će kralj povelju. U 10^{1/2} vratiti će se kralj u dvor, gdje će primiti čestitke. Nakon toga dovesti će se kraljevski znakovi svečano iz crkve u dvor, gdje će se kralj ogrnuti kraljevskim plaštem, postaviti si krunu na glavu i odgovoriti na pozdravni govor predsjednika skupštine. Na večer biti će razsvjeta grada, a u zemlji služiti će se svuda svečano bogoslužje.

Rusija.

Sa rusko-japanskog bojišta neima osobitih vijesti, premda navaljuju Japanci danomice na Port-Artur i akoprem su japanske čete u Mandžuriji neprestano u sukobu sa ruskim četama.

Neprijatelji Rusije jedva čekaju vijest o padu Port-Artura, što će po svojoj prilici još dugo čekati, jer hrabre ruske čete brane junački tu važnu točku. Jedan od ruskih generala u Port-Arturu kazao je onomadne: ako bude već morao pasti Port-Artur, to će tuj naći japanska vojska svoju smrt. Kod dosadašnjih navalna na Port-Artur palo je već silno mnoštvo japanskih vojnika, a pasti će ih stalno još mnogo više prije nego li pade sama tvrđava, dočimno mnogobrojne tvrdjave, koje zaštićuju grad i luku.

Krštenje ruskoga prietolonasljednika velikog kneza Aleksije obavilo se vrlo svečano u prisutnosti cijelog ruskog dvora i odaslanika raznih vladajućih kuća. Povodom narodjenja prietolonasljednika izdao je car Nikola naredbu o pomilovanju. Tom naredbom ukine se u tjesne kazne koji kod seljačtva toli kod vojске. Opušteni su svi seljački zaoštaci odkupnine i drugi porezi. Osim toga sadržano je u toj naredbi mnoštvo drugih povlastica i poboljšica ruskomu narodu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Si čul kako biste naši vridni kaštelirci naučit pameti popa?
Jur. Vero će bit težko, dunke povij.
Fr. Da mu nete dat ni jagode grozja.
Jur. A ča će brižan pit?
Fr. Vero vodu.
Jur. Po pravici smo čuda puti čuli, da ti pije vodu nezgubi pamet.

Fr. Ca da se je Miko Butigir va Baske dal po drugi put krsitil.

Jur. Je moj Jure je, ma ne va crkvi ni od popa, već od onih sarenjaki-kozari kih je jos malo va Baski.

Fr. Pa pravi, kakovo je to novo krštenje.
Jur. A ovako: prije je imal povrh butige napisano: Niko Barbalich, a sada, odakad je na novo kršten ima: Egidio N. Barbalich.

Fr. Ma istoš lipo su ga spekli. A ki mu je bil za kumpara.

Jur. Kumpar je bil Frane Viskić, a za babica je bila istarska koža.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinski kotar:

Izborni sastanak. U ponedjeljak na večer dne 29. prošloga mjeseca obdržavao je odbor hrv. pučke stranke pozvan pogovor za predstojeće občinske izbore u Pulj. S radošću konstatiramo, da je odbor bio te večeri sav na okupu, a pozivu odbora odazvali se i mnogi drugi. Nakon izmjene raznih misli i mnjenja zaključilo se držati u nedjelju dne 4. tek. mj. četiri javne izborne skupštine. Dvije takove skupštine držat će se u gradu u 4^{1/2} sati po podne i to jedna u Šijani u zgradi škole Družbe sv. Cirila i Metoda, a druga biti će isto u 4^{1/2} sati po podne u krčmi vrloga-rodoljuba Iv. Zica, u ulici Verudella.

Od druge dvije skupštine jedna će se obdržavati također u nedjelju po podne u Alturi, a druga u Premanturi.

Upozorujemo naše istomišljenike i ostale Slavene u Pulj na važnost ovih skupština, te se svakoliki, koji se još nisu otuđili svomu rodu i jeziku i staroslavnom slavenskom stablu, pozivlju, da do jednoga, svi, mnogobrojno dođu na ove skupštine, da pokažemo našem neprijatelju Talijanu, da još nas imade, da nismo više ničiji ščavi, da hoćemo biti sami gospodari u našoj kući i da ćemo sami zapovjedati i gospodariti s našom mukom bez pomoći talijanske. te nećemo, da nas Talijan i nadalje gnječi i davi. Tim više treba da se nadjemo u nedjelju svi složni na okupu, što su se sve talijanske stranke u Pulj — premda nesložne jedna proti drugoj — ipak složile proti nama ili kako oni kažu: contro il Comune nemico slavismo.

To su vam danas vladajuća kamorra, novopečena radikalna talijanska stranka i slavni socijalisti, ti tobožnji janjci u vučjoj koži, koji bi rado služiti u isti mah i Bogu i vragu.

Obzirom dakle na ovo okolnosti, što su svi Talijani, kolikogod ih ima proti nama, zvali se oni klerikalci, radikanci, socijalisti i kamoristi, te ako i jesu "zagriženi medju sobom, kad se radi o našoj glavi, eto dostojne braće složne da naskoče na nas, da unište „lo slavismo“. Dakle svi u nedjelju na skupštinu.

Ovakove skupštine držat će se kasnije i u drugim selima i na drugim točkama grada, ali ipak dobro bi bilo, da dođu na skupštine i seljani iz obližnjih mjesta.

Imenovanje. C. k. prizivni sud u Trstu imenovao je sudbenog vježbenika g. Mateja Oršića u Rovinju sudbenim prislužnikom tamo.

Ličničko mjesto u zemaljskoj bolnici u Pulj. Zemaljski odbor za Istru raspisuje natječaj za jedno mjesto sekundarnog liječnika u zemaljskoj bolnici u Pulj. Godišnja plaća iznaša 1600 K., uplative svakog mjeseca unapried.

Molbe valja predložiti do dne 15. septembra o. g. zemaljskomu odboru u Poreču. Poblize obavijesti daje ravnateljstvo bolnice u Pulj. Ne treba nam valjda ni spominjati, da je to mjesto odlučeno za kojeg talijanskog liječnika.

Novi ravnatelj ljekarne u zemaljskoj bolnici u Pulj. Ravnateljem ljekarne u zemaljskoj bolnici u Pulj bijaše imenovan g. Ettore Mantovani.

Je li to imenovanje sledilo usljed natječaja ili bez njega?

Upraviteljem zemaljske bolnice u

Pulj bio je privremeno imenovan od zemaljskoga odbora u Poreču računarski oficijal zemaljske blagajne Giglio Privileggi. Bez natječaja, bez predhodne prakse namjestio je zemaljski odbor svoga miljenika i ne pitajuć bi li se našlo i koliko njih spretnijih i sposobnijih za ono mjesto a kud i kamo potrebitijih. Ali naši gospodari ne pitaju za sve to ništa, već stvaraju nova mjesta i nove službe za svoje miljenike, koji moraju biti sposobni za svako djelo.

Protugradjanski izborni odbor.

Prošloga čedna ustrojio se je ovajje novi, takozvani neodvisni izborni odbor za provodenje izbora za grad i občinu Pulj. U tom se odboru nalaze sledieći članovi: Anton Bonetti, Josip Polla, Ivan Mazzarovich, Kuzma Albanese, Juraj Cibibin, Ivan Rossi, Ercole Giacich i Vjekoslav dr. Rismondo.

Osim ovoga obstojala su već do sada druga dva talijanska izborna odbora, t. j. gradjanski ili vladajuće svojje i takozvani socijalistički. Ubrajamo i ovoga medju talijanske odbore, jer se nerazlikuje u postupanju proti nam ni za dlaku od ostalih talijanskih odbora i jer smo stalni, dapače čvrsto uvjereni, da bi se sva tri odbora složila proti nama kad bi slučajno kod izbora došlo u pogibelj umišljeno talijanstvo naše občine.

Sokolaka slavnost na Sušaku.

Pred malo mjeseci nazad je ustanovljen na Sušaku „Primorski Sokol“, koji rek bi ima željeznu volju pregnuti u rad sokolski. Odmah u početku pala je sa strane našeg Sokola misao, da se upriliči na Sušaku javna vježba za učvrstiti ideju sokolsku med članovi, a ljubav i susretnost med tamošnjim pučanstvom. Kasnije prijavio je svoju susretnost i senjski sokol. U nedjelju dne 28. pr. mj. bila je ta javna vježba, koja je izpala kao impozantna manifestacija sokolske ideje i veličanstvena svečanost. Ogroman trg pred gimnazijom bio je pun kićenog svieta. Gornja obala hrvat. Primorja bila je tu na okupu. Ljubnija je odaslala cviet svojih sinova, na čelu njim naš dični prof. Spincić. Nas najmladji brat Sokol na Voloskom odaslao je odbor sa svojim starješinom dr. Poščićem. Pak toliki sviat, da nisi znao kamo bi se okrenuo koga li bi pozdravio. U 5^{1/2} počela je javna vježba, koja je neprekidno trajala do 7^{1/2} u večer.

Ne ćemo se upuštati u potankosti te vježbe i procijenjivati uspjeha, jer je onaj užit, aplauz, odobranje i sveobće zadovoljstvo občinstva izreklo sud i priznanje vriednim sokolašem.

Poslije vježbe bila je pučka svečanost. Bila je tombola, vatrometi, pjevanje i nadržavljalo se bratstvu i sokolstvu.

Kraj svega toga ne smijemo a da ne spomenemo osobitu gostoljubivost i susretnost braće sokolske sušačkih. Evala im! Vidi se da su započeli u pravom duhu svoj sokolski rad, pa im želimo, da samo u tom uztraju, jer će duh sloge, ljubavi i bratstva oživiti snagu njihovog društva. Ako uzmemo u obzir, da je ogroman dio tog prihoda namijenjen našem Sokolu, onda ne možemo, nego da bratskom društvu na Sušaku ne kličemo iz dna srca: Hvala Vam brato, živjeli i zdravo!

Noćne vježbe naše ratne mornarice oko Pulj. Prošloga čedna vršile su se oko našega grada velike pomorske vježbe noćju. Kod vježba sudjelovale su oklopnjače krstaši i torpiljače. Služne vježbe će se ponoviti sudjelovanjem kopnenih četa.

Lošinjski kotar:

Grđorilo iz Drago bašćanske. U zadnjem Popolo stiriano u Pulj, neki gladni grđorilo se hvati, da su u Dragi još svi istrjanskog (to će reć talijanskog) parlita. Da li se tomu smušenjaku mješa u glavi ili riu je Bog pamet uzeo, neznamo, ali kud take govori i piše, znamo stalno,

da mu mora tikvina biti sva razpucana, jer mu fale svi obručji na njoj. Prošla su, moaj tikvica ona blažena vremena za sve vas poprdile i kozare, kad ste sa Dražani znali činit što vas je volja; ne pomažu više ni sladke beside Dešantića, ni lila bradica Bona, a ni gospodsko ime Egidio. Dražani se postavile na svoje noge sa ostalom svojom braćom na Primorju i počelo otoku, te s njima složno u hrvatsko kolo stušipe.

Smušenjak Popula — pozabili smo reć da nezna niš talijanski, a talijanski ipak piše: što znači da naši kozari i danas čudesa prave — pripovieda trubliom, da su neki htjeli ustrojiti Čitaonicu u Dragi, ali da se većina njih našla protivna tomu, te hvati iste (prekrižite se tri puta kad vas Talijani hvale), što su zapričeli to, jer kad bi bila Čitaonica, da bi se na njoj tad vijala ruska bandira: O inyoranciju u šupljim glavam kozara. Mi pak poručujemo populovom smetenjaku, da doskora na svoj veliki jad i glad, vidit će on gdje je i u Dragi Čitaonica i tad će se na njoj vijat ne ruska, već naša domaća i svima nama mila i sveta zastava hrvatska crvenobielo-plava. Ovo ti poručuju Dražani, da sporučiš tvojim mangia popoli.

Voloski kotar:

Njemački jezik u občini Veprinac! Komu nije poznato, taj neka znade, da u občini Veprinac, kojom vladaju na njezinu nesreću talijanski poprdili, nema niti jednog a Niemca urodjenika. U novije doba naselilo se nešto Niemca uz obalu one občine, nu i ti su riedki il nestalni, jer dolaze i odlaze kao gosti u Opatiju i u dolnje strane občine Veprinac.

Premda nema dakle nijednoga Niemca urodjenika u onoj občini, ipak zahtjeva slavno glavarstvo one občine u raspisu natječaja na jedno mjesto občinskoga stražara na prvom mjestu poznavanje njemačkoga jezika a na drugom tekar poznavanje zemaljskih jezika.

Tako smo eto daleko došli pod nesretnom upravom tamošnjih podrepica talijanske stranke, da zapostavljaju zemaljske jezike (hrvatski i talijanski) tuđjemu njemačkomu jeziku! Nije li to skrajna sramota?! Pa neka nam dodju još talijanski listovi Istre sa tužaljkom proti prisilbom narivanjavanju niemštine u našoj Istri. Eto njihovo sliepo orudje u veprinačkoj občini uvadja niemštinu bez svake potrebe i koristi. Veprincani!, ako Vas nije sram, stidimo se mi za Vas.

To su Vam nakuhali Vasi poglavari, napose Vasi novopečeni Talijani, načelnik Stiglicih i lajnik Marčić, koji bi bio kao učitelj u Lindaru pojo najmanje tri Talijana na dan.

Pazinski kotar:

Mjesto kancelisto u IX. plat. razredu raspisano je na c. k. kot. sudu u Pazinu. Molbe valja predložiti c. k. okružnomu sudu u Rovinju do 24. septembra o. g. Molitelj mora dokazati, da pozna zemaljske jezike, da je položio izpit za pisarau i za vodjenje gruntovnih knjiga.

Još o stupovih talijanstva u Pazinu. Prigodom posljednjeg plesa za „Legu“ u Pazinu, pokazali smo hrvatskim imeni članova i odbornika „Legine“ podružnice kakovi su to talijani „puro sangue“ Sada nam je pod rukom izvještaj o zaključku školske godine „Leginog“ zabavista u Pazinu. Povodom tog zaključka priredile su učiteljice izpit one male dječice. Kod tog izpita odlikovane samo četvorice u njih i to dva dečka i dvie djevojčice. Od te četvorice, koji se najbolje izkazase na izpitu, nose trojica sledieća imena: Mrak, Gržetić, i Uljanić (pisana dakako talijanskim pravopisom). Ovo nam je novi dokaz na kakve se stupove oslanja talijanstvo u Pazinu.

Porečki kotar:

Obćinski izbori u Poreču. Iz talijanskih novina doznajemo, da su obavljeni ovih dana izbori za občinu Poreč. U III.

tjelu, u kojem imade najviše naših izvanjskih izbornika, ovi se uztegoše; izabrani bijahu talijanski izbornici. Proti vladajućoj svojti na občini ustao je bio jedan poseban izborni odbor, ali nije uspio, jer je ona svojta danas svemoguća na občini i jer ju podupire svestrano zemaljski odbor, koji ima, što no rieč: škare i sukno u ruci.

Nesloga u novom zastupstvu občine Oprtalj. Za dne 25. agusta bijaše uretjena prva sjednica novoizabranog zastupstva občine Oprtalj. Na sjednicu su došli skoro svi zastupnici i kad je došlo do izbora novoga načelnika razdvojilo se novi zastupnici na dvije stranke. Jedni su htjeli, da se bira bivšeg načelnika Fortunata Antona, dočim su zahtjevali odlučni Talijanski, da se bira boljeg Talijana. Nu pošto nije imala ni jedna ni druga "stranka" potrebite većine, razdijelo se oti opštalske domovine obećav, da će se sastati opet do mala.

Naknadno doznajemo, da su oprtaljski "mudraci" izvizdali g. Antona, jer da je tobož prijatelj Hrvata i da je kao takav hotio postati načelnikom.

Koparski kotar:

Razpisana mjesta. Kod c. k. kotarskoga suda u Buzetu imade se popuniti dva mjesta pisarničkih pomoćnika.

Pjevačko društvo „Zrinski“ u Dekanah priredjuje u nedjelju dne 4. septembra narodnu zabavu u korist djakoga podpornoga društva u Pazinu.

Kod zabave će sudjelovati pjevačko društvo „Svoboda“ od sv. Antona, pjevački zbor iz Loke-Bazovice i tamburaški zbor naobrazenog društva u Dekanah. Šaloiuru i nekoje tamburaške točke odigrali će djaci. Obzirom na plemenitu svrhu u koju se priredjuje ta zabava, očekuje zabavni odbor punim pravom, da će naši rodoljubi iz dekanske i susjednih obćinah mnogobrojno na tu zabavu pohrliti.

Posljedice talijanske kulture. Još pred desetak godina nije se znalo tako rekuć za talijanstvo u selu Kmetih, obćina Humak (Umag), koje su tamošnji talijanski prekrstili dozvolom i privolom c. k. oblasti u Metti. Zadnjih godina bacili su se talijanski Humka i Buja svom silom na to selo, da ga potalijane i raznarode. Tamo su često zabave i plesovi, na koje dolaze talijanski iz rećenih "mjesta" te se narod plesom i pijankami troje i kviri. Tamo kane talijanski ustrojili talijansku školu zlosretne „Lege.“ U obće rade sve moguće, da onaj tužni narod zaboravi na svoj rod i jezik. Posljedica je tomu, da se je narod dao na lahkouman život te se ne plaši ni božjih ni ljudskih zakona. Žalostan primjer za to podade nam onomadne nesretna braća Mate i Alojzij Pačetich (Pačetich), koji su najprije pijančevali na sajmu u Lovrećici pa došavši oko 10 sati na večer u svoje selo sa oćem i stricem, ostavile onu djevojku, pa hajde opet u kćenu k nekome Deklicu (Deklicu). Fijana braća stadoše se u kćenu pravdati sa kćemarevim tastom, nekim Pačetichem (Pačetich) dok ih ne bacile van iz kćeme. Vani su dobili ne samo batina od kćemara i njegovog tasta, već ih je oraj posljednji ranio nožem, i to jednoga vrlo teško u truh, drugoga u koljeno. Oti narode posljedice talijanske kulture u nesrećnih Kmetih.

Razne primorske viesti.

C. k. namjestnik Göss na dopustu. U tršćanskih listovih čitamo, da je nastupio namjestnik graf Göss podulji dopust i da je pozvau u Beč k ministru predsjedniku. Po novinarskoj dužnosti bilježimo viesti, koju donese prvi njemacki listovi, da se naime neće g. namjestnik više vratiti kao takav u Trst. Idmo da vidimo.

Zajam od 30.000 kruna. Zemaljski odbor u Poreču odobrio je zaključak zastupstva občine Humak (Umag) kojim se glavarstvo opunovlašćuje, da sklopi zajam od 30.000 kruna, da tim uredi du-

gove porezne obćine Lovrećica, da se sagradi cestu Polopine-Zahinji i za gradnju školske zgrade. Odobrio je također zajam od 3000 kruna za potragu vode u Petroviji i zajam od 4000 kruna za popravak vodovoda u Materadi.

Za popravak ceste. Zem. odbor za jamčilo je obćini Tinjan podporu od 1000 kruna za proširenje i popravak nekog puta, kojega okralise talijanski Giesson-Checchi i neka Bog znade gdje je to!

O najnovijoj „jabuci“ tršćansko-koparskoga biskupa piše nam župnik, rodoljub: Biskup Nagl pokazuje što je djelima. Diplomacijske karte je otvorio, te nas čeka ne budemo li se složno oprli, sudbina Porečko-puljske biskupije. Svećenstvo i sjelovnjaci moraju navalu složno odbiti, te stati bok uz bok, inače jaoh!

Ovoliko na razmišljanje onim puzavcem, koji ližu batinu kojom kane izprebiti na smrt naš narod u Istri.

Narodni biljeg na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda.“ Prošloga čedna čitali smo u zagrebaćkom „Obzoru“ sliedeći rodoljubni predlog pod naslovom: „Narodni biljeg.“ „Primamo od prijatelja lista: Prije nekoliko mjeseci uvela su naša slovenska braća pod naslovom „Narod sebi“ biljege po dva filira, isto tako Česi, koji ih imadu za cieniu od 2, 4, 6, 8, 10 i 20 fil.

Društvo „Svępomoć“ za podupiranje českok djaćava izdalo je također biljege u svoje svrhe pod naslovom „Studentstvo sobę“ po 2 i po 10 fil. Liep je prihodi tih biljege, koji daju na godinu znatnu svotu u korist narodnih potreba tamo, gdje austrijska vlada za Slavene neće da mari. Doista lepa i plemenita ideja, koja bi se lakko dala i kod nas oživitoriti. Pod istom lozinkom „Narod sebi“ mogli bismo i mi Hrvati uvesti taj biljeg u korist naše družbe „sv. Cirila i Metoda“, koja imade toliko financijskih poteskoća da svladava, te jedva može da uzdrži ono, što je već, sagradila. Uvedenjem narodnog biljege—za sada samo po 2 fil.—imala bi istarska družba lepi i osiguran prihodi, koji bi joj omogućio, da spašava našu djecu u Istri, ondje, gdje joj to do sada nije bilo moguće radi pomanjkanja materijalnih sredstava.

Ovi se biljezi mogu priliepititi na razglednice uz poštansku marku, na ulaznica za koncerte, na listovne kuverte kao vigneta, na izk zvici družtvenih članova, na račune itd. Svaki rodoljub imao bi zahtievati, da mu trgovac pošalje račun, na kojenu bi bio bar jedan takav biljeg. Nadam se, da će naše obćinstvo i cio narod rado primiti i ovu novotariju, koja će biti samo u našu korist. — Mi smo tu krasnu zamisao pozdravili iskrenim zadovoljstvom znajući, od kolike bi to moglo biti koristi našoj plemenitoj „Družbi.“

Na poziv rodoljubnog pisca u „Obzoru“ odazvao se srećom odmah poztvorno i neumorni prijatelj i sabirać naše „Družbe“ t. j. klub „Sv. Ciril i Metoda“ skih zidara u Zagrebu, koji javlja istom listu, da je on zaključio uvesti taj biljeg u svojoj nakladi, te će se valjda već dojućućeg mjeseca staviti u promet biljeg po dva filira (1 novć) a prema odazivu obćinstva kasnije i po 5 i 10 filira. Nadamo se, da će svaki rodoljub rado žrtvovati ta dva filira, koja idu u korist naše istarske družbe „Sv. Cirila i Metoda.“ Ovi biljezi dobivati će se širom cele naše domovine kod svakog rodoljubnog trgovca.

Evla Vam dićni naši „Zidari“, koji doprinisate toli poztvorno gradivo ka gradnji narodne palaće.

Školske podpore. Zemaljski odbor u Poreču prihobćeje u talijanskih listovih „Oglas“, kojim pozivlje sve one istarske djake, koji žele dobiti podporu iz zemaljske zaklade, da predlože doćitne molbe istomu odboru najdulje do 31. oktobra o. g. Molbama valja priloziti poslednju školsku svjedodžbu, svjedodžbu siromastva potvrđenu od vieće one obćine, kojoj se pripada. Molbe kasnije predložene neće

se uzvati već tećajem školske godine 1904-1905.

Dajuć ovaj oglas do znanja našim mladicićima, osobito onim srednjih škola (gimnazija, realka itd.) preporučamo svima, da podnesu na vrieme svoje molbe, jer što ne kuca, tomu se ne otvara, a u interešu naših siromastnih djaka je svakako, da ih moli za podporu što više. Spomenuti oglas nosi nadnevak 20. augusta 1904.

Plivajuće lječilište u Opatiji. Jedan bečki list javlja, da se pripravlja „Društvo za ustrojenje plivajućeg lječilišta (sanatorija) na austrijskoj obali sa sjedištem u Beču, da provede svoju osnovu i za gostove u Opatiji. U tu svrhu pokrenuto je u Londonu društvo „Austro-Hungarian Floating Sanatorium syndicat Limited“ sa početnom glavnicom od 5000 lira šterlinga, kojemu je zadaća, da se sagradi 15 velikih parobroda, od poprieko 5000 tona, svaki sa malenom parnom silom, na koje će se smjestiti prostana lječilišta. Osim u Opatiji kane ustrojiti takovu lječilištnu postaju i u Dubrovniku.

Tjeralica za „graditelji“ tršćanskih bomba. Sudac istražitelj u poslu tršćanskih bomba dr. Barzal izdao je dne 22. augusta tjeralice proti: Jakovu Fumišu, učitelju pućkih škola, Bruni Ferlugi, privatnom činovniku, Alojziju Petroniu odvjetničkomu, pisaru, Gastonu Menicanti-u, trgovaćkom agentu—svi iz Trsta, te proti: Romeu Battistigu, trgovaćkomu putniku, Angelu Capodosu, privatnom učitelju i proti Sabinu Leskovichu, II. kapetanu parobroda „Daniele Manin.“ Posljednja trojica jesu rodom iz Vidina u Italiji.

Ovi junaci odmagliše po svoj prilici u Italiju, gdje će ostati sve dotle, dok ih glad ne otjera od tamo.

Ratna mornarica u Trstu. Ne sjetaćemo se, da bi bilo kada u novije doba na rodjenan Njeg. Velicanstva u tršćanskoj luci toliko ratnih brodova, koliko baš ove godine. Jedni kažu, da se je htjelo prisatnošću tolikog broja brodova naše ratne mornarice povećati sjaj svečanosti, doćim drugi tvrde, da su imali ti brodovi tu zadaću, da pokažu tršćanskoj irredenti viđljivim ili zornim načinom, da je Trst još uvijek pod Austrijom, i da ako su i vojne kasarne prazne zbog vojnićkih vježba, jesu oni tuj, da ohlade u svakoj eventualnosti toplu krv graditeljem bomba, petarda i drugih sličnih otroćjih igrarija.

U Puli se može sklapati izborne kompromise sa istomisljenici tršćanske židovsko-liberalne stranke, pod čijim se okriljem nalaze tamošnji bombisti i petardisti, ali u Trstu treba im ipak malo prigetnuti uzde.

Znaćajno je svakako, što su brodovi ratne mornarice odmah nakon svečanosti odplovili iz Trsta.

Francezki topovi izvadjeni iz mora. Ribari na otoku Visu u Dalmaciji mole austrijsku vladu, da dade pretražiti morsko dno u zaljevu Smokova, na kojem leži više topova francezke fregate „Favorita“, koja je god. 1811. odletjela u zrak. Topovi su sprećavali ribarenje, jer su se mreže o njih parale. Kad se je ovih dana nalazila u viškim vodama c. i k. ratna eskadra, naložio je njezin zapovjednik podadmiral pl. Ripper, da oklopnjaca „Monarch“ pokuša izvaditi iz mora topove, koji leže na morskom dnu 80 metara daleko od obale u dubljini od 30 metara. Nakon 15 sati napornog rada uspelo je osmorici ronilaca izvaditi dva topa, koja će oklopnjaca „Habsburg“ prenieti u Putu za tamošnji muzej ratne mornarice. Drugom prigodom će se pokušati izvaditi i ostali topovi. Katastrofa „Favorite“ dogodila se je dne 12. ožujka 1811. Tog dana došlo je naime do oćajne pomorske bitke izmedju francezko-talijanskog ratnog brodovlja pod zapovjednićtvom francezskog admirala Dubordieu-a i englezke eskadre pod zapovjednićtvom podadmirala Hoste-a. Admiralski brodovi „Favorita“ i „Belpoul“ zakvaćili su se žestoko. Franceskomu admiralu

odkinula je jedna granata obje noge. Od jednom je na „Favoriti“ buknula vatra, a kad je zapovjednik broda Moliere uvidio, da njegovom brodu nema spasa, krenuo je u zaljev Smokova, te je zapalio barutanu, a brod je odletio u zrak. Zaglavili su tom prigodom admiral Dubordieu i svi mornari na „Favoriti.“

Vježbe naše ratne mornarice uz talijansku granicu. Stalna eskadra c. i k. ratne mornarice sastojća od brodova „Habsburg“, „Monarch“, „Wien“, „Arpad“, „Babenberg“ i Budapest“ i od 19 manjih brodova (torpednjača i prongoniteja torpednjača) unisla je jednog dana prošloga čedna iznenada u lagune plovć sa sigurnošću kroz kanale, koji vode u Grado, u zadnje mjesto na austrijskoj obali.

Sa vježbama upravljao je kontre admiral pl. Ripper. Čim je eskadra doplovila do nedaleke obale, spustila je u more ladjice za izkrcavanje, baciv naglo na otolčić laguna i na furlansku obalu jednu hiljadu vojnika sa topovima i mitraljezima.

Izkrcavanje obavilo je na raznih toćkah u vodi, mornari polunagi skotiče u more te metouše topove na kopno.

Čini se, da se radi o ustrojenju u lagunah Grada (malo kilometara od talijanske granice i u kratkoj udaljenosti od mletacke obale) nove postaje za torpednjače i za prongoniteje istih. Ljetošnje poveće vojnićke vježbe u Gorickoj na kopnu, te ove vježbe na moru nedaleko talijanske granice jesu dokazom, da ni prijateljstva ni savezi bilo kako tjemi, nisu vjekovjećni.

Skupoća živeža. Nisu se tuži, da je usljed dugotrajne suše silno poskupio živež. Sve vrsti muke (brašno), šećer, petrolej, sve vrsti zelenine, meso, kruh itd. sve je tako poskupilo, da se domaćice plaše poći na trg. Ne čudimo se toliko nićemu koliko izvanrednoj skupoći mesa jer znamo, da su gospodari prisiljeni voditi na trg svoje blago i prodati je ispod cienne radi nestasice krme već sada, a što će tek ar biti predstojećę zime. Oblasti bi morale svakako pripaziti na mesare, koji se obogaćuju na teret ostalog pućanstva.

Razne viesti.

Novo desetate. U obće je poznato, da se sadašnje krunske desetate lakko patvore, pa će biti radi toga uništene i nove prigotoljene, i to kako se čini još ove godine. U jezikovnom pogledu neće biti na novih desetatah nikakve promjene, ostati će naime jedna strana madjarska, a na drugoj biti će svi jezici, kojimi se govori u našoj poli monarhije. Novine pišu, da će črtać ili risać narisati na novih desetatać lice kneginje Rohan, djevojćice, izvanredne ljepote.

Dećko sa dva srca. U amerićkom gradu Chicago otkriven je čudan slućaj naravi na trogodišnjem sićnici Hrvata Mije Lukina po imenu Janko. Dr. Štulik pregledajuć malog Janka, na kojemu se je opažalo, da se nekako neobićno ponaša, ustanovio je, da mali dećko ima živo srce na desnoj strani tjela a na lijevoj strani da mu je za sada mrtvo srce. Djećak je već sada neobićno jak, a bude li mu i lievo srce oživjelo, hoji se dr. Štulik, da će djećak često padati u biesnilo i biti strah i trepet svima, koji budu oko njega. Svakako je to čudna igra naravi.

Pisanje na staklu. Da se može na staklu pisati znaće svatko, ali to biva samo pomoćju nekojih kiselina, koje nisu svakomu pri ruci.

Sada je izumio profesor Margot u Genfu, da se aluminijem može na staklu pisati. Tako nećemo više trebati liepiti papiriće na staklenice, u kojih stogod čuvamo, što biva osobito često u ljekarnah, već će svatko moći aluminijem napisati na staklu ono što bude hotio.

Veselite se ćolavci! Amerićanski liećnik dr. Parker došao je na temelju mnogobrojnih pokusa do uvjerenja, da ljudi koji duboko dišu i pokvaren zrak posve iz plućju izdišu, ne mogu oćelaviti, jer da je onaj zrak, koji se u plućih pokvari, štetan za uspjevanje kose (vlasi). Treba dakle duboko disati i podpuno pokvaren zrak izdisati, pak neće kosa izpadati.

Ovaj jednostavni liek izumio je Amerićkanac i prava sreća što nije jako skup!

